

Bijlage 1

Regeringsprogramma van het kabinet-De Quay*

Te behandelen in de vergadering van de ministers op donderdagmorgen 21 mei 1959 's morgens om tien uur op het Kabinet van de Minister-President, Plein 1813, nr. 4

11e gewijzigde ontwerp

Overzicht hoofdpijnen regeringsbeleid

Indeling

Inleiding	
Hoofdstuk I	Buitenlands beleid
Hoofdstuk II	Beleid ten aanzien van Suriname en Nederlandse Antillen
Hoofdstuk III	Beleid ten aanzien van Nederlands-Nieuw-Guinea
Hoofdstuk IV	Defensiebeleid
Hoofdstuk V	Financieel-economisch beleid
Hoofdstuk VI	Sociaal-economisch beleid: a. welvaartsbeleid in het algemeen b. loonbeleid c. woningbouw- en huurbeleid d. landbouwbeleid
Hoofdstuk VII	Cultureel beleid
Hoofdstuk VIII	Overige onderwerpen van regeringsbeleid

Inleiding

Dit overzicht beperkt zich tot actuele beleidsvraagstukken. Het vooronderstelt bij alle verscheidenheid van levensovertuiging, overeenstemming van inzicht in de primaire taken der regering, voortvloeiende uit de plicht tot:

1. Handhaving en versterking van het gezag;
2. Eerbiediging van de vrijheid – gepaard met verantwoordelijkheid – alsmede bevordering van de maatschappelijke en culturele ontplooiing van de menselijke persoon;

* NA, Archief M.A.M. Klompé, inv.nr. 5. Het tweede gewijzigde ontwerp geldt als het definitieve program. Hierin waren opgenomen de wijzigingen waarover overeenstemming werd bereikt tijdens de constituerende vergadering van 15 mei 1959. Deze amenderingen zijn onderstreept.

3. Erkenning van de grote betekenis van het gezinsverband als kern der samenleving;
4. Aanvaarding van de christelijke grondslag van onze Nederlandse samenleving;
5. Bevordering van al hetgeen kan leiden tot
 - a. Versterking van de zedelijke volkskracht;
 - b. Het scheppen van waarborgen voor het behoud en de verdere ontplooiing van een Leefbare samenleving en aanpassing der bevolking aan de zich snel wijzigende omstandigheden.

Het gaat voorts uit van een juiste onderscheiding en afbakening van de taken en verantwoordelijkheden van regering en volksvertegenwoordiging.

Hoofdstuk I Buitenlands beleid

Het buitenlands beleid dient te zijn gericht op de behartiging – op internationaal niveau – van de belangen van het Koninkrijk in de ruimste zin des woords. De ontwikkeling van de internationale verhoudingen leidt tot toenemende onderlinge afhankelijkheid van de landen in deze wereld. Daarom blijvende solidariteit met het Westen; intensivering der internationale samenwerking met name op politiek, cultureel, sociaal en economisch en militair gebied, zowel bilateraal als multilateraal (Benelux, WEU, Raad van Europa, OEEC en NAVO en VN); verdieping dezer samenwerking door bevordering van de Europese integratie in het verband van EGKS, EEG, Euratom. Een Europese economische associatie blijft de regering zien als een politieke en economische noodzakelijkheid. Bij de bevordering van de integratie dient waakzaam te worden toegezien op het vaak sterk op eigen belang gericht streven van andere partners.

Voortzetting van het beleid van de regering ten aanzien van de hulpverlening aan onderontwikkelde gebieden. Deze bij voorkeur multilaterale hulpverlening dient zoveel mogelijk te worden gestimuleerd. Nederland zal zijn aandeel daarin blijven bijdragen.

Aandacht zal worden besteed aan de bevordering van algemene Europese verkiezingen.

Hoofdstuk II Beleid ten aanzien van Suriname en de Nederlandse Antillen

Bij voortdurende zal – overeenkomstig de geest van het Statuut – gestreefd worden naar bevordering van het wederzijds begrip en versterking van de band tussen de landen mede door intensief overleg over alle aangelegenheden, waarbij belangen zowel van Nederland als van Suriname en/of de Nederlandse Antillen zijn betrokken, alsmede door het verlenen van wederkerige bijstand.

Hoofdstuk III Beleid ten aanzien van Nederlands Nieuw-Guinea

Voortzetting van het huidige beleid, hetwelk erop is gericht, dat aan de bevolking van Nederlands Nieuw-Guinea middels het zelfbeschikkingsrecht de mogelijkheid wordt verzekerd haar toekomstige politieke status te bepalen. Daartoe behoren op bestuurlijk, sociaal-economisch en cultureel terrein effectieve maatregelen te worden getroffen, welke leiden tot verheffing der autochtone bevolking teneinde haar zo spoedig mogelijk rijp te maken voor zelfbestuur.

Op internationaal niveau zal de regering, evenals tot dusver, samenwerking met andere regeringen bevorderen, welke ertoe zal kunnen leiden, dat de uitoefening van het zelfbeschikkingsrecht zal kunnen worden versneld.

De regering blijft zich op het standpunt stellen, dat de status van Nederlands Nieuw-Guinea geen onderwerp van onderhandelingen met Indonesië kan uitmaken. Overigens blijft zij bereid tot hervatting van een algemeen gesprek met Indonesië.

Hoofdstuk iv Defensiebeleid

Bij de bepaling van de voor onze defensie noodzakelijke uitgaven zal enerzijds rekening worden gehouden met de nieuwe plannen van de NAVO, anderzijds zal nauw gelet moeten worden op de bedragen die de met ons land vergelijkbare NAVO-landen aan hun defensie uitgeven.

Er zal naar gestreefd worden om door doelmatige controle en door efficiënte bedrijfsvoering de uitgaven niet te doen uitgaan boven het niveau van de in het afgelopen jaar verrichte kas-betalingen. Ook zal getracht worden besparingen en meerdere efficiëntie te bereiken door nog nauwere samenwerking met onze bondgenoten.

In verband met de steeds grotere gecompliceerdheid van de moderne wapenen en materieel, zal het steeds moeilijker worden om deze wapenen te doen bedienen door personeel, dat slechts voor een normale diensttijd onder de wapenen is. Onderzocht zal worden de mogelijkheid van uitbreiding van het beroepspersoneel, zulks mede in verband met eventuele vermindering van de lichte sterkte of verkorting van de diensttijd. Bij de beslissing over dit probleem zal de regering zich mede laten leiden door de voordelen, die een vermindering van het aantal dienstplichtigen en/of een verkorting van de diensttijd zal betekenen voor de betrokkenen alsmede voor de nationale economie. De behandeling van het bij de Staten-Generaal ingediende wetsontwerp tot aanpassing van de dienstplichtwet aan de gewijzigde Grondwet dient te worden voortgezet.

Hoofdstuk v Financieel-economische beleid

Afstemming van alle onderdelen van het financieel beleid op de handhaving van:

- a. Het intern monetaire evenwicht, als een der fundamentele voorwaarden voor het bereiken van de sociaal en economisch zo uiterst belangrijke waardevastheid van het geld;
- b. Het extern monetaire evenwicht, bedoeld in deze zin, dat een betalingsbalans-overschot wordt gekweekt, dat o.m. voldoende is in verband met de groei van ons goederen-, diensten- en kapitaalverkeer.

Het in 1960 op de binnenlandse kapitaalmarkt te financieren kastekort zal aanmerkelijk lager moeten liggen dan in 1959 het geval was.

Bevordering van het juiste klimaat nodig ter verbreding en verdieping van onze economie, primair vanuit de particuliere sector van het economisch leven – werkgevers en werknemers zamen. Sanering van het staatsbudget. Beperking van de uitgaven van het overheidsapparaat voorzover mogelijk zonder aantasting van essentiële overheidstaken. Verlaging van de op de rijksbegroting drukkende subsidieclast wat betreft de prijssubsidies in de vorm van de subsidies voor de woningbouw, de consumentensubsidie op melk. Verlaging voorts van de aan het agrarische bedrijfsleven via prijsgaranties verleende steun, voor zover dit mogelijk zal blijken, met inachtneming van de in hoofdstuk vi onder d. gestelde doeleinden van het hier te lande te voeren algemeen landbouwbeleid.

Wijziging van de structuur der belastingen, voor zover wenselijk ter bevordering van de economische groei. Verlaging van de belastingdruk op die punten, waar zij onevenredig hoog is te achten (o.m. belastingdruk ongetrouwden). Inmiddels continuering – voor 1960 – van de tijdelijk belastingverhogingen (vennootschapsbelasting, bijzondere heffing invoerrechten op benzine e.a. en omzetbelasting op diverse artikelen).

Hoofdstuk VI Sociaal-economisch beleid

a. Welvaartsbeleid in het algemeen

Het streven der regering zal zijn gericht op:

1. Bevordering der werkgelegenheid in het bijzonder door middel van industrialisatie; bijzondere aandacht zal in dit verband gewijd worden aan die gebieden, waar de groei der werkgelegenheid en der bedrijvigheid in het algemeen achterblijft. In dit verband verbetering van de sociaal-culturele infrastructuur dezer tot ontwikkeling te brengen gebieden en een krachtige bevordering der verkeersgeografische ontsluiting dezer gebieden. In dit kader voorts te bezien maatregelen ter verbetering van de produktievoorwaarden van de agrarische bedrijven;
2. Voorbereiding en onderlinge afstemming van maatregelen, gericht op spreiding der bevolking (binnen- en buitenland) en der bedrijvigheid;
3. Opvoering van de arbeidsproductiviteit;
4. Wijdere verbreiding van duurzaam persoonlijk bezit voor brede lagen van ons volk (winstuitkeringen aan werknemers; gepremieerde spaarregelingen; eigen woningbezit; effectenbezit);
5. Verdere ontplooiing van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie op basis van vrijwilligheid;
6. Tijdige voorbereiding van structureel verantwoorde werken, aan te vangen bij toenemende werkloosheid;
7. Onderzoek naar de mogelijkheid en wenselijkheid van de vorming van belastingvrije conjunctuurreserves door het bedrijfsleven.

b. Loonbeleid

1. Niveau der lonen

Terwijl in de ruimte in de betalingsbalans een indicatie kan worden gezien voor de mogelijkheid tot uitzetting der bestedingen in de consumptieve en/of investeringssector, meent de regering, dat de ontwikkeling van de inkomens der verschillende inkomenscategorieën primair dient te worden bepaald door het verloop van de produktie per hoofd der beroepsbevolking teneinde de stabiliteit van het binnenlandse prijs- en kostenniveau te bevorderen. Zij is derhalve van oordeel, dat voor de verbetering van het looninkomen – bij een ongewijzigde ruilvoet met het buitenland – de stijging van de arbeidsproductiviteit voornamelijk bepalend is.

Reeds hierom acht de regering een algemene loonronde als welvaartsronde niet op haar plaats. Wel zal de regering compensatiemaatregelen bevorderen in verband met de noodzakelijke huurverhoging en eventueel ook in verband met afschaffing, althans betekenende vermindering van het consumentensubsidie op de melk. De consumentensubsidie op melk zal binnen zeer afzienbare tijd worden afgeschaft, althans in belangrijke mate worden verminderd.

Nagegaan zal worden of de compensatie, vereist door de als gevolg hiervan optredende verhoging van de melkprijs, zal geschieden in de vorm van verhoging van de kinderbijslag, dan wel zal worden verdisconteerd in de onder c. bedoelde compensatiemaatregelen.

De positie der laagstbezoldigden zal hare bijzondere aandacht hebben. Voorts zal de aandacht blijven gevestigd op het vraagstuk der gemeente-classificatie.

Door het in sub. 2 gestelde ten aanzien van in de naaste toekomst te voeren loonbeleid, zal de verbetering in de welvaartspositie der werknemers zich voltrekken langs de weg van herziening

der ondernemings- en bedrijfstaksgewijze overeengekomen regeling van lonen en andere arbeidsvoorwaarden.

2. Systeem van vrijere loonvorming

De regering aanvaardt in beginsel de gedachte van gedifferentieerde loonvorming. De spelregels voor een afgerond stelsel hiervan worden voorbereid. Daarbij ware mede onder de ogen te zien de mogelijkheid en wenselijkheid van een wettelijk geregeld loonminimum en van het in het belang ener verantwoorde coördinatie vereist toezicht der Overheid.

In afwachting van een en ander acht de regering het juist reeds thans bij het aangaan of verlengen van cao's de mogelijkheid te openen voor een gedifferentieerde verbetering van lonen en andere arbeidsvoorwaarden op de grondslag van bedrijfstaksgewijze en ondernemingsgewijze overleg. In de eerste plaats denkt de regering hierbij aan een verwerking van de huurbijslag-1957 met inachtneming van het bedrijfstakseigene. In de tweede plaats sluit de regering hierbij niet uit, dat nog een verdere verbetering kan plaats vinden, voorzover de stand en de vooruitzichten van de arbeidsproductiviteit haar veroorloven en gewaarborgd is, dat uit deze verbetering geen prijsverhoging voortvloeit en dat daarbij rekening is gehouden met de nog te verwachten compensatiemaatregelen. In dit verband is mede te denken aan een begin ener werktijdverkorting. Op deze wijze kan een synchronisatie worden verkregen van het doorvoeren van de reeds eerder gememoreerde algemene maatregelen op het gebied van huren en consumentensubsidies op melk en de door de produktiviteitsontwikkeling mogelijk gemaakte verbetering in welvaartspositie der werknemers.

De regering streeft na een spoedige totstandkoming ener wettelijke regeling, waarin is vervat een overdracht van bepaalde thans bij de minister van Sociale Zaken en het College van Rijksbemiddelaars op het stuk van loonvorming berustende bevoegdheden aan het georganiseerde bedrijfsleven.

c. Woningbouw- en huurbeleid

1. woningbouwbeleid

Krachtige voortzetting van de bestrijding van de woningnood. Krotopruijing met name in die gebieden, waar op het woningtekort reeds sterk is ingelopen.

Bevordering verdere inschakeling particulier initiatief in de woningvoorziening en -exploitatie. Grotere zelfstandigheid en verruiming taak woningbouwverenigingen zal worden nagestreefd. Tot de taak der overheid wordt gerekend de verstrekking van financiële faciliteiten, alsmede de rechtstreekse verzorging harerzijds van de woningvoorziening, daar waar het particulier initiatief te kort schiet en uit sociale overwegingen een ingrijpen geboden is. Nagegaan zal worden in hoeverre verdere verlaging van de grond- en bouwkosten mogelijk is.

2. huurbeleid

Ernstig zal worden gestreefd naar bespoediging van het herstel van een evenwichtige woningmarkt. De regering wenst te bevorderen een geleidelijke liberalisatie (ten aanzien van het bouwen, het zich vestigen en het verhuren), hetzij streeksgewijze, hetzij van bepaalde huurklassen, teneinde op deze wijze tot een terugkeer van normale verhoudingen in de woonsector te geraken. Ter gedeeltelijke overbrugging van de nog bestaande afstand tussen de alsdan te verwachten kostprijshuren en de thans geldende huren, is reeds op korte termijn doorvoering van een huurverhoging geboden. De in het rapport van de SER op dit stuk gedane voorstellen

BIJLAGE I

zullen grosso modo door de regering kunnen worden gevolgd. Over omvang, uitvoering en tijdstip van doorvoering der te nemen maatregelen zal nader worden beslist. De bestaande blokkeringsregeling zal – in afwachting ener nadere beslissing hieromtrent – voorshands blijven gelden. Bij komende huurverhoging zal geen nieuwe blokkering plaats vinden.

Dit geldt eveneens voor wat betreft de subsidies op nieuwbouw, met dien verstande dat als algemene richtlijn daarbij zal gelden dat het percentage van verlaging der subsidies voor premiewoningen niet belangrijk zal afwijken van dat, geldende voor de woningwetbouw.

De nadelige invloed dezer huurverhoging op het loonpeil zal via huurbijslag worden gecompenseerd.

Verhoging van de toe- en bijslagen op de invaliditeits- en ongevalrenten van de beneden-65-jarigen zal worden overwogen.

De tijdelijke verhoging van de toeslag op de kinderbijslaguitkering zal ook voor 1960 toepassing moeten vinden.

d. Landbouwbeleid

Een ernstige bezinning op het te voeren garantiebeleid is noodzakelijk. Verlaging der daarmede voor de overheid verbonden jaarlijkse kosten is geboden. Het te voeren algemeen landbouwbeleid dient te zijn gericht op:

1° Het bevorderen van een zodanige nettobijdrage van de agrarische sector, dat het nationale produkt door een zo gunstig mogelijke aanwending van de beschikbare produktieve krachten zo groot mogelijk wordt;

2° Het bevorderen van een redelijk bestaan in de agrarische sector.

Het landbouwbeleid, het garantiebeleid inbegrepen, zal voorts – voor zover mogelijk – moeten worden afgestemd op de ontwikkeling in EEG-verband.

Hoofdstuk VII Cultureel beleid

Bij voortduring blijft het streven der regering gericht op verdere ontplooiing van de geestelijke volkskracht. Het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek vragen bij de snelle ontwikkeling der wetenschappen in steeds sterkere mate de aandacht en vergen enorme uitgaven. Daarom te meer acht de regering een zo efficiënt mogelijke besteding dezer gelden geboden. Betere aanpassing van het onderwijs aan de capaciteiten der leerlingen dient o.m. te worden bevorderd. In dit verband zal de regering een spoedige behandeling van de wet op het voortgezet onderwijs op prijs stellen.

In dit kader is voorts de voorgenomen herziening van de wet op het hoger onderwijs van groot belang. In het daartoe strekkend ontwerp van wet zal worden opgenomen een verhoging van het subsidiepercentage voor de bijzondere universiteiten en hogescholen en voorts de subsidiëring van de gemeentelijke universiteit van Amsterdam op eenzelfde voet. Verder spreiding van instellingen van hoger onderwijs wordt overwogen.

Ook aan de buitenschoolse vorming en ontwikkeling van volwassenen, de vrije tijdsbesteding en de sport zal de regering bijzondere aandacht besteden.

Hoofdstuk VIII Overige onderwerpen van regeringsbeleid

Het streven der regering is gericht op:

- a. Krachtige aanpak van de onderscheidene vraagstukken verband houdende met de ontwikkeling der atoomkernwetenschappen, hieronder met name ook begrepen de bescherming van de bevolking tegen de gevaren van de radio-actieve straling.
- b. Instelling van een onderzoek naar de herziening van het ondernemingsrecht.
- c. Het in het leven roepen van nieuwe bestuursvormen voor de grote agglomeraties, welke bestuursproblemen niet door middel van grenswijzigingen en/of intercommunale regelingen kunnen worden opgelost.
- d. Spoedige totstandkoming van de nieuwe wettelijke regeling 'regelende de financiële verhouding tussen rijk en gemeenten'.
- e. Onderzoek naar verdere mogelijkheden van uitbreiding van het plaatselijk belastinggebied.
- f. De overgang – mede in verband met het gestelde onder v1 sub 4 – van aandelen, thans in handen van de overheid, naar de particuliere sector in de vorm van kleinbezit, met name ook met het oog op eventueel noodzakelijke staatsdeelneming in nieuwe industriële bedrijven.
- g. Spoedige invoering van de weduwen- en wezenwet. Indiening op korte termijn van een ontwerp van wet, houdende aanpassing van de overheidsweduwe- en wezenpensioenen.
- h. Bestudering der vraagstukken, samenhangende met de invaliditeitsvoorziening van niet-werknemers.
- i. Onderzoek van de wenselijkheid om de verplichte verzekering tegen geldelijke gevolgen van arbeidsongeschiktheid in één wettelijke regeling samen te vatten.
- j. De voortzetting van de parlementaire behandeling van de algemene kinderbijslagwet waarbij de hiertegen gerezen bedenkingen zorgvuldig zullen worden overwogen.
- k. Bijzondere aandacht voor de geestelijke en lichamelijke volksgezondheid. Verdere voorbereiding ziekenfondswet.
- l. Indiening ener wettelijke regeling ter vervanging der huidige Armenwet.
- m. Spoedige totstandkoming wetsontwerpen voor de ruimtelijke ordening en de nieuwe woningwet.
- n. Bestudering op korte termijn ener tijdelijke subsidieregeling voor kerkebouw in het kader van de zeer snelle groei van onze steden en dorpen.
- o. Geleidelijke voortgang van het Deltaplan en de Zuiderzeewerken.
- p. Verdere verbetering der verbindingen te land en te water, mede in verband met het zeer snel ontwikkelende verkeer.
- q. Een definitieve regeling van de kwestie voetbalpool via herziening der loterijwet.
- r. Verdere bestudering van het vraagstuk der spijtoptanten.
- s. Harmonisatie in het regeringsbeleid ten aanzien van subsidieregelingen van aan elkaar verwante gebieden.
- t. Bestudering van de mogelijkheid van verdere belastingfaciliteiten voor hen, die giften doen aan de kerk en daarvoor uit hoofde hunner doelstelling in aanmerking komende maatschappelijke instellingen.

20 mei 1959